Sjøfugler i Karmøy

Årsrapport 16 -2020

Mink- og sjøfuglprosjektet

KARMØY RINGMERKINGSGRUPPE

Innhold

Innledning	3
Reservatene tømmes	4
Predatorer	4
Ternenes hekkesesong 2020	5
Ankomst	5
Vær- og næringsforhold	5
De enkelte hekkeplassene	7
Kart over koloniene	11
Hekkeresultater 2020	12
Bestandsutvikling 2005-20	12
Borttrekk	14
Ringmerking og gjenfunn	15
Ringmerking	15
Til ettertanke	16

Forsidefoto: Flygeklar makrellterneunge på hekkeplassen i Eidsbotn, Kopervik, 1.7.20.

Rapporten er laget av Arnt Kvinnesland (AKV) som også har tatt bildene når annet ikke er nevnt. Ferdigstilt 26.10.20. Forkortinger benyttet for observatører/jegere med bidrag til rapporten/minkfangsten: Kjell-Sigve Kvalavåg (KSK) og Oskar K. Bjørnstad (OKB). Noen observasjoner er hentet fra Artsobservasjoner (AO).

Takk til alle som bidro med observasjoner, tellinger, ringmerking og minkjakt i 2020. Oskar K. Bjørnstad som leder Karmøy Ringmerkingsgruppe, har bidratt med feltarbeid og ringmerking av sjøfugler – særlig på Jarstein, men har i år også hatt ansvar for opptelling i de øvrige sjøfuglreservatene. Kjell-Sigve Kvalavåg sin årelange kamp mot minken, er en viktig faktor for opprettholdelsen av et rikt fugleliv i den indre skjærgården, særlig langs vestsida av Karmøy, fra Salvøy til Osnes.

Kontakt. En kontaktliste med minkjegere finnes på kommunens nettsider.

Hekkesesongen oppsummert

Antall terner totalt som gikk til hekking i 2020 var lavere enn fjoråret, men de koloniene som startet opp hadde alle en god ungeproduksjon, med et par unntak - reservatet på Velde – hvor holmen ble tømt for egg og unger på kort tid, etter alt å dømme av mink. Dessuten gikk det dårlig på Kvalavåg, hvor trolig hubro var på ferde (dokumentert fra flere sesonger). Det har aldri før hekket så få terner i Karmsundet, og østover mot Tysvær og Bokn var det for første gang helt ternetomt. Denne utviklingen med forflytting av hekkeplassene mot vest, har vært påfallende i noen år, så ikke uventet var de to største koloniene i år å finne på Føynå (makrellterner) og på Urter (rødnebbterner). Lokalt I den indre skjærgården har minkjakt vært avgjørende for at kolonier produserte unger. Problemer med vandrefalk i ternekoloniene har avtatt de siste årene, og ingen jaktende falker ble observert i og ved koloniene i 2020. Havørnhekking nær ternekolonier, ser ikke ut til å medføre tap for ternene.

Det kan spekuleres i om rovfisket etter leppefisk (stinte), som har pågått i mange år nå, er en årsak til at tyngdepunktet for ternekoloniene har blitt forskjøvet mot vest de senere årene. Stinte var før svært vanlig å se i makrellterne-nebb. I år ble det ikke sett en eneste stinte som ternemat.

Rundt 145 par makrellterner hekket i Karmøy i 2020, noe som er på linje med de siste årene eller en svak økning. De fikk omkring 246 unger på vingene – et antall litt over fjoråret – og det beste siden prosjektstart. Antall rødnebbterner som gikk til hekking var ned fra i fjor, fra ca. 206 til 159 par. Antall unger de fikk på vingene var likevel høyt: ca. 221 mot 256 i 2019. Fortsetter langtidstrenden som vi nå kan ane, vil makrellterna snart overta som den tallrikeste av de to terneartene våre. Begge artene er nå ekstra sårbare, siden de samler seg i stadig færre kolonier.

Innledning

Det er oppmuntrende å erfare at enkelte områder av Karmøys kyst og skjærgård nå er mer eller mindre minkfrie, slik at sjøfuglene får sjanse til å fostre opp unger. Men det finnes ennå «svarte hull» der minken raserer sjøfuglkoloniene. Reservatet på Velde, Tedneholmen, står for det grelleste eksemplet i år.

I tillegg til minken var det også i år mange andre predatorer som var ute etter å ta sjøfugler – inkludert deres unger og egg. Det har vært påpekt i flere av rapportene i denne serien at et høyt antall rovfugler over lang tid i skjærgården ikke er forenlig med framgangsrike sjøfuglkolonier, skjønt ikke alle rammes likt. Havørn, vandrefalk og hubro har forsynt seg grovt over mange år. Særlig har det gått hardt ut over arter som hekker helt åpent, som havhest, terner og måker. I skognære kolonier har også hønsehauken bidratt, med tap for bl.a. terner, fiskemåke og tjeld, slik som i Ramsvik, Labbavikjå og Høvring. Resultatet er at vi nå står overfor ternenes forsvinning i de østre delene av kommunen og nabokommunene Tysvær og Bokn.

Om mulig enda alvorligere er havhestens bestandssituasjon i Karmøy – etter 50 suksessrike år nærmer arten seg nå exit. Neste art som utgår blir trolig krykkja, den siste kolonien i Rogaland ble i år så heftig predatert av hubro at kun én unge hadde flaks og kom seg på vingene og vekk før den ville blitt uglemat som de andre. I tillegg ble kråke og katt sett på overvåkningskameraet som røvere i krykkjekolonien i Skudeneshavn. En pågående økologisk krise er nedfiskingen av leppefisk, noe som utvilsomt reduserer mange sjøfuglers næringstilgang.

Det er få av sjøfuglene som makter å stå mot det predatortrykket som nå rår. Best klarer de som gjemmer seg godt i hekketida, slik som teist og toppskarv. De største tapene har de som hekker helt lidd. Det blir feil – i alle fall i Karmøy – å kun bruke matmangel og klimaendringer som forklaring på sjøfuglenes tilbakegang. Den mest opplagte grunnen, synes ofte å bli neglisjert innen naturforvaltningen: rovdyrs og rovfuglers kvasse tenner, nebb og klør. På sett og vis er den ubalansen som vi for tida opplever i Karmøy-skjærgården menneskeskapt. I flere tiår har vi vernet om rovfuglene og latt de små rovdyrene som mink, mår og rev få ture på. Hva hjelper det da å skilte sjøfuglkolonier som «Naturreservat»?

Så vil noen si at det vi nå opplever, er naturens gang og at sjøfugllivet i skjærgården er på vei tilbake til det det en gang var mens de «nye» rovfuglene og rovdyrene var fraværende, og at vi nå går mot «normalen». Skal vi da bare å lene oss tilbake og se havhest, krykkje, terner og flere med dem forsvinne ut av vår lokal fauna? Heldigvis er det ennå noen få entusiaster som gidder å jakte mink og andre firbeinte rovdyr. De bidrar til å gjøre det levelig for mange sjøfugler i kommunen.

Årets rapport konsentrer seg om ternekoloniene. Lite er tatt med om de andre sjøfuglene, siden Oskar Bjørnstad og Hans Inge Hansen i regi av Fylkesmannen har foretatt opptelling av alle reservatene, fulgt nøye utviklingen på Jarstein og holdt øye med krykkjekolonien i Skudeneshavn. Henviser til egne rapporter. Mye nedbør og pålandsvind gjennom hekketida, gjorde det vanskelig, for ikke å si umulig, å følge utviklingen i de enkelte ternekoloniene så nøye som ønskelig.

Det har ikke vært holdt møter angående minkjakt i regi av naturforvalter i kommunen de siste årene. Dermed har vi ikke fått samkjørt og organisert minkjakta. Det er derfor mer eller mindre tilfeldig hvor jegere har operert med hjelp av hunder eller med feller. Positivt er at en del personer fortsatt gjør en sterk innsats for å bekjempe minken. Resultatet vises da også i at bare én ternekoloni ble utsatt for rovdyret denne sesongen

Reservatene tømmes

Som nevnt i innledningen tynnes det ut år for år i Karmøys sjøfuglreservater og i de fleste av de øvrige sjøfuglkoloniene, men den eneste ternekolonien som ble fullstendig rasert denne sesongen var reservatet Tednholmen på Velde nord for Husøy/Stutøy. Holmen ble tømt for alle hekkefugler på kort tid, og mink må antas å ha vært på ferde. Mink raderte beviselig ut hele den årvisse og store fiskemåkekolonien i området for få år siden. At ternekolonien opphørte i år ikke skyldes ternenes «rømming» fra kolonien pga. matknapphet, er klart ved at de andre koloniene i Karmsundet og ellers ved Vest-Karmøy lyktes med å få unger på vingene – og at ungedødeligheten var svært lav. Også de andre fuglene i reservatet mistet egg/unger, blant annet ble 6 ærfuglreir tømt.

I det store bildet spiller utvilsomt de pågående klimaendringene og matknapphet en rolle i den negative bestandsutviklingen hos mange av sjøfuglene. Men trenger temperaturøkning bare å slå negativt ut for alle artene? Den svært raske tilbakegangen for havhest i Karmøy, kan tyde på at problemet ikke bare er å finne i hardere predasjonstrykk nå enn for 50 år siden da arten etablerte seg og i de følgende tiårene med ekspansjon. Mindre tilgangen på egnet mat nå enn før kan trolig være med på å forklare artens dramatiske nedgang det siste tiåret. Også årvisse og vellykka ternekolonier viser tegn til tilbakegang, til tross for at det vokser opp et normalt og forventet antall unger hvert år.

Predatorer

Art	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rev	26	6	28	9	27	21	22	24	4	3	3+
Mår	9+	43	34	25	31	10	2	?	?	?	?
Mink	100	127	70	62	80	94	91	101	55	9	35+

Mink

13.4 4 mink tatt i Torvastad-skjærgården, 1 på Føynå (KSK).
2.5 En stor hannmink tatt i Visnes (KSK).
30.5 Stor hannmink tatt i Kyrkjesundet ved ternekolonien på Skifteskjer, og en til tatt på holme ved Kveitevikjå (KSK).
21.6 3 mink tatt på Lamholmen nær ternekolonien på Svorteskjer (KSK).
27.6 Ei tispe pluss to unger skutt i Kyrkjesundet nær ternekolonien på Skifteskjer (KSK).
13.7 Ei tispe og tre unger tatt på Helganes (KSK).
19.7 Kvalavåg-Føynå: 1 unge tatt på Sauholmen, 1 stor hann på Sundsholmen bare 150 m fra ternekolonien i området (KSK).
22.7 Kvalavåg-Salvøy: En mink skutt på Dyrholmen, 1 på Sandholmen (KSK).
25.7 To unger tatt på Ulvøy, Føynå (KSK).

Hvor mange mink som er tatt av andre enn Kjell-Sigve Kvalavåg (KSK), gjerne i samarbeid med Kenneth Mardal, har vi ikke oversikt over idet rapporten avsluttes.

Flygende predatorer

Ravna har på Karmøy en egen evne til å finne egna reirplasser nær hekkeplasser for sjøfugler. Kun en av reirplassene ligger i hei, resten, ca. 10, ligger i skjærgården eller i strandklipper langs land.

Hubro var i år enda hardere mot krykkjekolonien i Skudeneshavn enn i fjor. I begynnelsen av hekketida tok den flere voksne, senere drepte den ungene etter hvert som de vokste opp.

Havørna ser heldigvis ut til å unngå jaktturer i ternekoloniene. De store måkene får derimot ikke fred, særlig større unger synes å være favorittkost – ikke minst svartbakunger og unger/voksne toppskarver i reir som ikke ligger beskyttet i urer eller sprekker. En kraftig nedgang av enslig hekkende svartbakpar på holmer og skjær rundt Karmøy, har trolig med havørn-predasjon å gjøre.

Vandrefalk har vært mindre til stede i sjøfuglkoloniene de siste 4-5 årene. I 2020 synes farenivået for sjøfuglene å ha vært høyest langs Vest-Karmøy: Sandhåland-Langåker, Visnes-Storøy samt Håvik-Kolstø.

Ternenes hekkesesong 2020

Ankomst

Vårens ankomst til hekkeplassene skjedde etter kjent mønster i rom og tid.

Makrellterna har en østligere tidlig-ankomst til landet enn rødnebbterna, og de første innfinner seg som regel rundt Oslofjorden hvor de aller travleste i 2020 innfant seg allerede fra 8.4. De første til Karmøy 21.4.

Et typisk trekk ved rødnebbternenes ankomst til Norge, er at de første normalt dukker opp på kysten av Rogaland. Det var ennå ingen terner å se ved hekkeplassen på Urter 21.4 (KSK). De første i Karmøy i 2020 ble sett ved Åkrasanden 30.4.

Det går gjerne et par uker fra de første ternene når kysten vår, til de er bortimot fulltallige på hekkeplassene og klare for egglegging. Slik også i år.

Vær- og næringsforhold

Makrellterne kommer opp med tobis (sil) tatt nær land på Åkrasanden. 30.4.20. I bakgrunnen Litle Sandholmen hvor noen par hekker årvisst.

Ankomsttida var preget av konstant, kjølig nordvest vind, så per 8.5 var det ennå ganske få terner i koloniene, og mange stod ennå tomme.

Det kalde nordaværet i første del av mai hindret ternene i å komme i gang med hekkingen spesielt tidlig. Unntaket var den lune kolonien i Eidsbotn, Kopervik. De fleste hekkeplassene stod ennå tomme medio mai, selv om et fåtall terner har vært innom. Eneste lokaliteten med terner permanent til stede var i Eidsbotn hvor det var 16 makrellterner på plass 15.5 og noen så til og med ut til å ruge.

Makrellternene som la egg tidligst hadde en særdeles gunstig hekkeperiode med rolige værforhold gjennom hele juni, noe som førte til et titalls unger var på vingene i Eidsbotn allerede i siste uka av måneden. I første uka av juli slo været om til masse nedbør og pålandsvind opp mot liten storm i kastene – noe som nødvendigvis måtte gjøre det ekstremt vanskelig for ternene å finne mat.

Slik var en stor del av yngelen som ble brakt inn til koloniene både i Karmsundet og langs Vest-Karmøy mens ungene vokste opp. Trolig lyr. Sund, 4.7.20.

Men hverken i ternekoloniene eller i krykkje-kolonien i Skudeneshavn var det noe som vitnet om knapphet på mat gjennom hekketida. Det var lite tobis å se i ternenebbene, men til gjengjeld så det ut til å være rikelig med yngel av lyr å forsyne seg av.

Det var mye vær å takle for ternene i 2020, fra hetebølge i juni til ruskete høstvær tidlig i juli, fra lange perioder uten nedbør til intense lavtrykk med langvarige skyllebøtter som kunne vare opptil et døgn. Rødnebbterne i regnvær, Bygnes 17.7.20.

De enkelte hekkeplassene

Eidsbotn, Kopervik

1.5 6 makrellterner i kolonien.
8.5 16+ terner i kolonien.
15.5 Fortsatt samme antall som 8.5, men noen så ut til å ruge allerede.
25.5 Ca. 20 terner i kolonien (sett fra land)
19.6 Allerede et titalls store unger på skjæret.
1.7 Minst 15 unger på vingene, totalt ca. 30 unger i kolonien, pluss et rugende par. Kun makrellterner. Antall hekkepar har trolig ligget på rundt 15 i år, ikke over 20 par.
15.7 Kolonien har allerede reist, både ad. og voksne ble sist sett 14.7.

Vurdering: 15-20 hekkepar makrellterne, 30 unger på vingene.

Bygnes sør, Bygnesvågen

30.5 1 par makrellterne med tilhold på neset (sør for Nesvikedalen).
1.7 Hekking ble ikke konstatert på stedet i år.

Bygnes nord, Vorråvågen (Søylå og Indreholmane)

8.5 1 rødnebbterne var innom hekkeplassen.
18.5 10 på plass i kolonien.
25.5 Fortsatt kun ca. 12 rødnebbterner og 1 par makrellterne på skjærene.
30.5 Kolonien ennå ikke etablert: Kun 3 makrellterner og 8 rødnebbterner til stede. Ellers 1 par tjeld og 1 rødstilk.
19.6 30 terner i kolonien (4 makrellterner og 26 rødnebbterner). Alt ok.
1.7 9 unger av rødnebbterne og 5 unger av makrellterne funnet og ringmerket. Dessuten 3 ternereir med egg. Ingen døde unger, men to reir med 1 egg i hvert syntes forlatt. Anslått antall hekkepar per dato: 2 par makrellterne, 8 par rødnebbterne.
11.7 De fleste av de ringmerkte ungene fra 1.7 så ut til å være i live. De første makrellterneungene var på vingene.
17.7 Antall terner redusert, ingen makrellterner å se, de har trolig allerede fløyet bort sammen med ungene sine. Gjenværende rødnebbterne matet unger til dels oppe på moloen. Trolig har det skjedd et tap av unger siden 11.7, ikke usannsynlig er predasjon fra gråmåke og svartbak. De er alltid i nærheten og en såpass liten ternekoloni har ikke noe solid forsvar mot innpåslitne stormåker.

Vurdering: 12-15 par rødnebbterne fikk 10-12 unger på vingene, 2 par makrellterne fikk opp 5 unger.

Reservatet Tednholmen, Velde

30.5 22 terner av begge arter med tilhold holmen. Reirtelling: 1x 1gg, 1x 2 egg, 3x2 egg. Mange av ternene hadde altså ennå ikke gått til hekking. Ærfugl: 7 reir med egg og rugende fugl, 1 par fiskemåke, 1 hettemåke til stede, 1 rødstilk trolig hekkende.
1.7 Holmen fugletom. Alle terner borte, ærfuglhunnene lå arbeidsledige på et skjær i nærheten. Utvilsom mink som har vært på ferde.

Ramsvik, Røyksund

1.7 Holmen fugletom. Med unntak av et par rastende svartbak som så ut til ikke å ha unger.

Sundsvika, Sund

1.5 Ingen terner.
7.-8.5 5 makrellterner på skjæret.
15.5 4 makrellterner på skjæret.
19.5 Kun to terner på skjæret.
10.6 Reirtelling: 1x2 egg, 16x3 egg, 1x1 egg (uten reir). Også antall terner i lufta indikerte 16-18 hekkepar.
4.7 28 unger ringmerket. De fleste var i intervallet 7-14 dager gamle. Det ble ikke funnet døde unger, heller ingen reir med egg. Totalt ca. 25 terner lettet fra da vi ankom. Trolig har det hekket 16-18 par på holmen i år. Alle makrellterner. Ingen unger var flygestore.
12.7 Alt ser ok ut på skjæret, de første er flygedyktige.
23.7 Ternene forlot kolonien etter hvert som ungene kom på vingene og de aller siste ble observert i nærheten av hekkeplassen 23.7.

Vurdering: 16-18 par makrellterne. 25-30 unger på vingene.

Lauvikjå, Salvøy

30.5 10 makrellterne til stede, ikke tegn til ruging.
10.6 Ei rugende makrellterne og fiskemåke, en ærfugl med 4 unger ved skjæret.
1.7 Det ene hekkeparet fikk sannsynligvis ikke opp unger.

Flataskjer, Salvøy

8.5 5 makrellterne og 6 rødnebbterne på skjæret.
21.5 Ca. 30 rødnebbterner til stede på hekkeplassen/skjæret.
30.5 Et hundretalls terner på skjæret, hvorav ca. 15 makrellterner.
10.6 Min. 60 terner til stede, begge arter i tillegg 2 par hettemåke og fiskemåke, 1 par tjeld og en varslende rødstilk.
9.7 Ca. 45 unger sett i kolonien - talt fra båt
22.7 28 flygedyktige unger hvilende i fjæra på skjæret pluss unger i skjul inne i gresset.
24.7 De fleste ternene er borte, 7 unger hvilende. Oppsummert så har det trolig kommet 50-70 unger av rødnebbterne på vingene og 10-15 makrellterner.
25.7 Alle ternene og de andre hekkefuglene var reist.
31.7 Ingen terner på Flataskjer, men 10-12 flygedyktige unger med foreldre på Duholmen.

Vurdering: Ca. 40 par rødnebbterne fikk 50-70 unger på vingene i kolonien i år. Ca. 7 par makrellterne fikk opp 10-15 unger.

Sårevågen (innerste holmen), Mannes

1.7 Ingen hekkinger bekreftet her i år, til tross for flere vellykka sesonger for makrellterner på holmen.

Terneskjæret ved Østhus/Munkajord

30.5 1 par på skjæret.
1.7 Hekking ikke bekreftet, ingen unger vokste opp.

Tjøsvollvatnet

1.7 Ingen ternehekking ikke bekreftet i år.

Ryvingen naturreservat

1.7 Ingen ternekoloni ble etablert her i 2020.

Jegningen naturreservat

10.6 To makrellterner varslet, men usikkert om de hekket. 2 par varslende tjeld

1.7 Noen få terner av begge arter var innom i løpet av hekketida, men det ble ikke funnet reir.

Gråbak, Åkrehamn

30.5 Rundt 40 rødnebbterner på holmen.

10.6 Reirtelling terner: 1x1 egg, 7x2 egg, 9x3 egg. I alt 17 reir med egg, begge artene. Alle hadde neppe lagt egg siden det var ca. 55 terner i lufta. Ellers på holmen: Et reir fiskemåke 3 egg, 1 reir tjeld 3 egg, 1 reir med ærfugl, 2 varslende skjærpiplerker, 1 rødstilk. 3+ par svartbak med tilhold.

17.7 Fullt liv på holmen (sett fra land).

Guleholmen, Årabrot, Åkrehamn

1.7 Ingen hekking påvist i år.

Litle Sandholmen, Åkrasanden

25.5 Ennå ingen hekkinger, men totalt ca. 20 terner (begge arter) sittende i fjæra.

1.7 Ingen koloni ble etablert i år.

Storeholmen, Åkrasanden

1.7 Ingen terner sett på holmen i løpet av hekketida.

Kvalavåg

9.7 Makrellterne-paret ser ut til å få 1 unge på vingene, rødnebbterneparet er borte.

16.7 Ett par av hver art hekket på den ytre holmen, uvisst hvor mange, om noen, unger kom på vingene. Ingen terner sett 16.7.

Vurdering: Kun ett par av hver art gikk til hekking i Kvalavåg i år. Ingen rødnebbterneunger kom på vingene, 1 makrellterneunge vokste opp.

Haugavågen, Torvastad

1.5 Ingen terner.

7.5 Ingen terner.

15.5 Ingen terner.

21.5 7 makrellterner på hekkeplassen.

13.7 7 flygedyktige unger på skjæret (sett fra land).

Vurdering: 4-6 par makrellterne på det meste, kun 5-7 unger vokste opp i år.

Kveitevikjå, Sæbø, Torvastad

30.5 15 terner av begge arter på ny holme vest av Kveitevikjå, ingen reir ennå.

13.6 2 par makrellterner med 3 egg hver.

16.7 2 par gikk til hekking i vår, og begge var fortsatt til stede på skjæret. 1 unge ringmerket.

Vurdering: 2 par makrellterne fikk 1-3 unger på vingene.

Svorteskjeret og Litle Lamholmen, Dale, Torvastad

21.5 6 rødnebbterner på skjæret.
30.5 12 terner på plass, begge arter, ingen på reir ennå.
13.6 5 reir med egg, flere terner i lufta enn hva antall reir skulle tilsi. 2x1 egg, 2x2 egg, 1x3 egg.
16.6 14 rødnebbterner og 2 makrellterner til stede på/ved skjæret. 4 flygedyktige unger av rødnebbterne. Ingen reir eller unger funnet på skjæret. Litle Lamholmen tom for fugler.

Vurdering: 5-7 par rødnebbterne med 4-6 unger på vingene, 1 par makrellterne med 0-2 unger som vokste opp.

Skifteskjer, Føynå

21.5 Ennå ikke fulltallig på plass, dvs. sen etablering i vår: Ca. 30 makrellterner på skjæret.
30.5 Eggleggingen så vidt i gang: 2 makrellternereir med egg. Ellers 3 ærfuglreir og 1 svartbak.
12.6 Reirtelling: 2x1 egg, 6x2 egg, 32x3 egg og 1x4 egg. Totalt 41 reir med egg. I tillegg et par hekkende tjeld og fiskemåke. Fleire terner i lufta enn kva antall reir skulle tilsi. Det store flertallet makrellterner. Minst 1 par rødnebbterne til stede.
16.7 Ringmerking. 100-150 ad. terner i lufta.
25.7 Fortsatt mange terner i og ved kolonien, estimert til rundt 150 individer. Oppsummert: Et svært vellykka hekkeresultat i år med minst 100 unger på vingene.

Vurdering: 45-55 par makrellterner med 100-120 unger på vingene, 1-2 par rødnebbterner med 0-2 unger som vokste opp.

Urter

21.5 Ca. 150 rødnebbterner på og ved hekkeplassen, ennå ingen på reir.
12.6 Reirtelling (på skjæret ved «havna»): Totalt 73 reir med egg med følgende fordeling: 3x1 egg, 33x2 egg, 36x3 egg og 1x4 egg. Flere terner i lufta enn kva antall reir skulle tilsi. Det store flertallet rødnebbterner.
16.7 Ringmerking av unger. 100-150 terner i lufta.
25.7 Fortsatt mange terner i og ved kolonien, trolig rundt 150 individer.
31.7 De aller fleste har reist, kun 2-3 par med flygedyktige unger i området.
14.8 Ingen terner å se. Oppsummert: Det kom minimum 100 unger på vingene i kolonien i år.

Vurdering: 75-80 par rødnebbterne som fikk 100-130 unger på vingene, 2 par makrellterne som fikk opp 0-4 unger.

Vågavågen, Fosen

1.7 5 hekkende par med makrellterner som produserte 5-7 unger på vingene (V. Solvang).

Guleholmen, Syre

16.6 14 reir med egg, de fleste med 3.
16.7 12 unger ringmerket. Med unger observert flygende uten ring, er det å anta at 20-24 unger kom på vingene i kolonien.

Kart over hekkeplassene

Hekkeresultater 2020

Antall hekkende par

År	-05	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	15	-16	-17	-18	-19	20
M	163	185	243	262	231	223	309	210	205	201	64	138	123	104	129	145
R	515	504	424	458	849	553	370	660	39	345	75	161	344	118	206	159

Antall par bygger på en middelverdi av høyeste og laveste anslag av hekkende terner for de enkelte årene. M = makrellterne, R= rødnebbterne

Antall unger på vingene

År	-05	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18	-19	20
M	65	154	172	117	215	150	43	91	74	235	46	130	59	97	232	246
R	24	86	185	54	363	81	8	228	6	102	7	88	93	12	256	221

Tallene er summen av opptalte unger i små kolonier og estimater for de største og mest uoversiktlige.

Bestandsutvikling 2005-2020

Antall hekkende par av makrell- og rødnebbterne i Karmøy 2005-2020.

Som de aller fleste årene var rødnebbterna den tallrike arten også i 2020 med rundt 160 hekkepar. Det er litt ned fra 2019. Ut fra grafen over er også den generelle trenden for rødnebbterna negativ. En endring som har skjedd gjennom prosjektperioden er at rødnebbternekoloniene nå er mer konsentrerte enn før. Det er færre kolonier, og det har skjedd en flytting mot nord og vest i prosjektområdet. De årvisse hekkeplassene øst for Karmsundet samt ved Skudeneshavn i sør, er forlatt. Tre kolonier stod for de fleste hekkende rødnebbternene i år: Urter, Flataskjer på Vea og Gråbak ved Åkrehamn. Takket være god tilgang på tobisens og yngel av lyr, ble det et godt produksjonsår for begge terneartene, og bare to mindre kolonier måtte gi opp pga. predatorer.

Antall terneunger som vokste opp og kom på vingene i Karmøy 2005-2020.

Borttrekk

Ternene på Flataskjer, Vea, hadde en produktiv sesong med omkring 40 hekkepar, der rødnebbterna var i flertall. Allerede 25.7 var hekketida slutt, og ikke en eneste terne var å se.

Borttrekket fra koloniene i 2020 skjedde umiddelbart etter at ungene var flygedyktige. For ikke mange år siden var normalen at ternene stanset noen en uke og to i nærheten av koloniene, med unger hvilende på flytebrygger og kaier hvor de ble matet. Dette har blitt sjeldnere de siste årene, og manglet helt i år – både makrell- og rødnebbterne tok ungene med seg og forsvant fra våre farvann som om de var jaget. Allerede per 25.7 var det f.eks. ingen terner å se i koloniene hverken i Karmsundet, i Veavågen eller på Salvøy. Det var ett par rødnebbterne med en flygedyktig unge på Grasløys ved Åkrehamn og to adulte rødnebbterner på matleit på strekningen Vea-Åkra 25.7. Hva denne endringen til ekstremt rask avreise, er ikke enkel å forklare etter som ternene ikke led av mangel på mat under hekketida – og heller ikke var værforholdene spesielt ugunstige i store deler av sesongen. I begynnelsen av dette prosjektet kunne flokker av adulte og juvenile terner ses nær hekkeplassene helt til tidlig høst, for eksempel en flokk på Guleskjerå i Vorråvågen i første uka av september.

De siste makrellternene i Karmøy ble sett allerede 28.7, her en lokalt født unge som ble matet av foreldre. Stavasanden.

Under uvær med kuling fra sør 28.7 var et titalls makrellterner tilbake i Eidsbotn for matsøk. På Stavasanden var det 8 makrellterne og 2 ungfugler (den ene merket lokalt).

Ringmerking

https://karmoy.ringmerkingsgruppe.no

Merketall

31 unger av rødnebbterne og 57 av makrellterne ble ringmerket i 2020. Det ble ikke lagt vekt på å merke mest mulig unger i flest mulig kolonier – av hensyn til predatorfare. Dessuten gjorde pålandsvind i store deler av aktuell merketid det for problematisk å besøke de mest værutsatte koloniene.

Kontroller og gjenfunn

Rødnebbterne 7580032 i kolonien på Bygnes 30.5.20, ble merket som unge på Vesteholmen, Haugesund i 2014. Kolonien på Veste er utgått.

Terna på bilde ovenfor ble eneste avlesning/egenkontroll i 2020. Det ble ikke meldt inn andre gjenfunn. Noen terner med fremmede ringer ble sett, men de lot seg ikke (fullstendig) avlese.

Resultater fra loggerdataene til havhest og toppskarv er tilgjengelige her:
http://seatrack.seapop.no/map/?species=phalacrocorax_aristotelis&?colony=jarsteinen

Til ettertanke

https://www.wwf.no/dyr-og-natur/truede-arter/living-planet-report

Living Planet Report (2020) viser at hovedårsaken til naturtapet de siste tiårene har vært arealendringer, hvor uberørt natur blir pløyd opp for jordbruk eller gjort om til beitemark.

I tillegg er store deler av havene overfisket.

– Vi mister natur i et tempo som ikke har skjedd på millioner av år. De økonomiske og politiske systemene i verden mangler fortsatt evne til å holde seg innenfor naturens tålegrenser. Økte temperaturer som følge av klimaendringer og måten vi bruker naturressursene våre på, presser nå naturen til det ytterste, sier Karoline Andaur.

Virusutbrudd som covid-19 viser også en av de mange forbindelsene mellom natur og menneskenes helse. Pandemier og sykdomsutbrudd vil bli langt vanligere i takt med at vi trenger oss på naturen.

Mer å lese her:

https://livingplanet.panda.org/